

Sygn. akt II UK 287/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 maja 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jerzy Kuźniar (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Krzysztof Staryk

SSN Zbigniew Korzeniowski

w sprawie z wniosku M. S.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych
o emeryturę pomostową,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 19 maja 2016 r.,
skargi kasacyjnej wnioskodawcy od wyroku Sądu Apelacyjnego
z dnia 27 listopada 2014 r.,

oddala skargę kasacyjną.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 27 listopada 2014 r., , Sąd Apelacyjny, na skutek apelacji
pозwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w sprawie z wniosku M. S. o
emeryturę pomostową, zmienił wyrok Sądu Okręgowego w K. z dnia 18 grudnia
2013 r. i oddalił odwołanie wnioskodawcy od decyzji organu rentowego z dnia 12
czerwca 2013 r. odmawiającej przyznania prawa do dochodzonego świadczenia.

W ustalonym stanie faktycznym, wnioskodawca (urodzony w dniu 17 czerwca 1958 r.) w okresach od dnia 1 września 1973 r. do dnia 19 czerwca 1976 r., od dnia 13 lipca 1976 r. do dnia 31 maja 1979 r. oraz od dnia 16 października 1983 r. do dnia 28 lutego 2009 r. był zatrudniony w I. S.A. (w okresach od dnia 16 października 1983 r. do dnia 15 października 1991 r., od dnia 16 listopada 1991 r. do dnia 4 kwietnia 1992 r. oraz od dnia 1 maja 1992 r. do dnia 31 grudnia 2008 r. pracował na Wydziale Elektrolizy - pion utrzymania ruchu na stanowisku ślusarza transportu tlenku glinu oraz ślusarza transportu tlenku glinu - brygadzysty przy obsłudze agregatów służących do produkcji aluminium (metali nieżelaznych). Powyżej wskazane obowiązki wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. W dniu 8 marca 2013 r. lekarz przeprowadzający badanie profilaktyczne wystawił wnioskodawcy zaświadczenie, w którym stwierdził, że zmiany chorobowe nie pozwalają mu na wykonywanie pracy w warunkach szczególnych. W dniu 12 czerwca 2013 r. organ rentowy rozpatrując wniosek z dnia 23 maja 2013 r. wydał zaskarżoną decyzję. Rozpatrując odwołanie od tej decyzji, Sąd Okręgowy uznał za bezsporne, że wnioskodawca legitymuje się wymaganym okresem składkowym i nieskładkowym w wymiarze przekraczającym 35 lat, urodził się po dniu 31 grudnia 1948 r. i wiek emerytalny 55 lat osiągnął w dniu 17 czerwca 2013 r., a także rozwiązał stosunek pracy. Zdaniem Sądu pierwszej instancji przeprowadzone postępowanie dowodowe wykazało, że wnioskodawca legitymuje się ponad 15 letnim okresem pracy w warunkach szczególnych, o której mowa w art. 3 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (jednolity tekst: Dz.U. z 2015 r., poz. 965 ze zm.) i zarówno przed dniem 1 stycznia 1999 r. jak i po dniu 31 grudnia 2008 r. wykonywał prace wymienioną w pkt 10 załącznika nr 1 do powołanej ustawy. W świetle powyższego, praca wnioskodawcy we wskazanych okresach (do dnia 31 grudnia 2008 r.) tj. przez 25 lat 1 miesiąc i 7 dni była pracą w szczególnych warunkach i zakwalifikować ją należy jako pracę wymienioną w pkt 10 załącznika nr 1 do ustawy o emeryturach pomostowych. Konkludując Sąd Okręgowy stwierdził, że wnioskodawca spełnił wszystkie niezbędne przesłanki do uzyskania emerytury pomostowej i przyznał mu prawo do tego świadczenia od dnia 17 czerwca 2013 r. tj. od ukończenia 55 roku życia.

Na skutek apelacji organu rentowego wyrokiem z dnia 27 listopada 2014 r.,

Sąd Apelacyjny zmienił wyrok Sądu pierwszej instancji i oddalił odwołanie wnioskodawcy. W uzasadnieniu wyroku Sąd drugiej instancji przywołał wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 maja 2012 r., I UK 375/11 (OSNP 2013 nr 7-8, poz. 95), w którym wskazano, że data wydania orzeczenia lekarza medycyny pracy nie ma znaczenia, byleby orzeczenie to potwierdzało, że pracownik jest niezdolny do zatrudnienia w warunkach szczególnych na stanowiskach wskazanych w tym przepisie. Za uzasadniony Sąd drugiej instancji uznał natomiast zarzut, że wnioskodawca zarówno w postępowaniu przed organem rentowym jak i przed Sądem pierwszej instancji nie legitymował się orzeczeniem lekarza medycyny pracy o jakim mowa w art. 7 pkt 3 ustawy o emeryturach pomostowych. W ocenie Sądu Apelacyjnego, w świetle tego przepisu, orzeczenie o niezdolności do pracy winien wydać lekarz medycyny pracy, posiadający specjalne uprawnienia w tym zakresie. W rozpatrywanej sprawie zaświadczenie z dnia 8 marca 2013 r. stwierdzające, że wnioskodawca nie jest zdolny do wykonywania pracy w warunkach szczególnych nie zostało wydane przez lekarza specjalistę medycyny pracy i w związku z tym nie ma ono mocy prawnej w zakresie przyznania prawa do emerytury pomostowej. Załączone do wniosku zaświadczenie lekarskie z dnia 8 marca 2013 r., nie spełnia wymogów z art. 7 pkt 3 ustawy o emeryturach pomostowych, gdyż dokument ten nie może być wystawiony w formie zaświadczenia, a musi on mieć postać orzeczenia lekarza medycyny pracy i odnosić się do stanowisk pracy wskazanych w pkt 4-12 załącznika nr 1 do ustawy o emeryturach pomostowych. Ustawa z dnia 27 czerwca 1997 r. o służbie medycyny pracy (Dz.U. 2014, poz. 1184) w art. 1 ust. 1 stanowi, że w celu ochrony zdrowia pracujących przed wpływem niekorzystnych warunków środowiska pracy i sposobem jej wykonywania oraz sprawowania profilaktycznej opieki zdrowotnej nad pracującymi, w tym kontroli zdrowia pracujących, tworzy się służbę medycyny pracy. To służba medycyny pracy jest właściwa do realizowania zadań z zakresu m.in. prowadzenia analizy stanu zdrowia pracowników (art. 6 ust. 1 pkt 7 ustawy). Do wykonywania zadań służby medycyny pracy w zakresie prowadzenia badań wstępnych, okresowych i kontrolnych oraz sprawowania profilaktycznej opieki zdrowotnej nad pracownikami, niezbędnej z uwagi na warunki pracy, uprawnieni są lekarze spełniający dodatkowe wymagania kwalifikacyjne, określone w art. 229 § 8

pkt 4 k.p. (art. 9 ust 1 ustawy). Wobec powyższego jeśli w art. 7 pkt 3 ustawy o emeryturach pomostowych mowa jest o orzeczeniu lekarza medycyny pracy, to orzeczenie takie winno zostać wydane w sposób określony w przepisach dotyczących służby medycyny pracy.

Powyższy wyrok zaskarżył w całości skargą kasacyjną pełnomocnik wnioskodawcy zarzucając naruszenie prawa materialnego - art. 7 pkt 3 w związku z art. 4 ustawy o emeryturach pomostowych poprzez ich błędną wykładnię i przyjęcie, że „pracownik wykonujący w hutnictwie prace w szczególnych warunkach wymienione w pkt 4-12 załącznika nr 1 do wskazanej wyżej ustawy, nabywa prawo do emerytury pomostowej tylko i wyłącznie wtedy, gdy dokument o którym mowa w art. 7 pkt 3 w/w ustawy będzie zatytułowany jako orzeczenie i będzie miał formę orzeczenia, będzie wystawiony tylko i wyłącznie przez lekarza medycyny pracy oraz, że w treści tego orzeczenia należy literalnie wskazać których dokładnie prac w warunkach szczególnych, wymienionych w pkt 4 -12 załącznika nr 1 do w/w ustawy, dana osoba nie może już wykonywać”. Pełnomocnik wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i orzeczenie co do istoty sprawy przez oddalenie w całości apelacji organu rentowego, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi drugiej instancji do ponownego rozpoznania wraz z orzeczeniem o kosztach postępowania, w tym kosztach zastępstwa procesowego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga nie ma uzasadnionych podstaw, bowiem jedyny podniesiony w niej zarzut nie jest uprawniony.

Stosownie do art. 398¹³ § 1 i 2 k.p.c., Sąd Najwyższy rozpoznaje sprawę w granicach skargi kasacyjnej i jest związany ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia, jeżeli skarga nie zawiera zarzutu naruszenia przepisów postępowania lub gdy zarzut taki okaże się niezasadny. Oznacza to, że nie jest kwestionowane, iż wnioskodawca wypełnił przesłanki wymienione w art. 7 ustawy o emeryturach pomostowych tak „ogólne” – wykazał ponad 35 letni staż emerytalny (okresy składkowe i nieskładkowe), jak i „szczególne” - legitymuje się

ponad 15 letnim okresem pracy w warunkach szczególnych, urodził się po dniu 31 grudnia 1948 r., osiągnął wiek emerytalny 55 lat, a także rozwiązał stosunek pracy. Nie jest też kwestionowane, że w dniu 8 marca 2013 r. lekarz przeprowadzający badanie profilaktyczne wystawił wnioskodawcy zaświadczenie, w którym stwierdził, że - ze względu na stan zdrowia - nie może wykonywać pracy w warunkach szczególnych.

Jedyną kwestią wymagającą rozstrzygnięcia było przesądzenie czy takie zaświadczenie lekarskie jest równoznaczne z wymaganym przepisem art. 7 pkt 3 ustawy o emeryturach pomostowych orzeczeniem lekarza medycyny pracy „o niezdolności do wykonywania prac w szczególnych warunkach wymienionych w pkt 4-12 załącznika nr 1 do ustawy”.

W ocenie Sądu Najwyższego, w tym zakresie należy w zupełności zaakceptować wyrażony przez Sąd Apelacyjny w skarżonym skargą wyroku pogląd.

Orzeczenie o niezdolności do wykonywania prac w szczególnych warunkach wymienionych w art. 7 pkt 3 ustawy winien wydać lekarz medycyny pracy, posiadający specjalne uprawnienia w tym zakresie, tak więc zaświadczenie lekarskie, takie jak wydane w rozpoznawanej sprawie, nie ma znaczenia prawnego odnośnie do przyznania prawa do emerytury pomostowej, nie spełnia ono bowiem wymogów ustawowych. Przede wszystkim nie zostało ono wydane przez lekarza medycyny pracy, nadto nie ma ono wymaganej prawem formy orzeczenia i nie odnosi się do stanowisk pracy wskazanych w pkt 4 -12 załącznika nr 1 do ustawy o emeryturach pomostowych.

Sąd Najwyższy w składzie rozpoznającym skargę, w pełni podziela też, należyście uzasadnione, stanowisko Sądu Apelacyjnego, zwracającego uwagę, na ustawę o służbie medycyny pracy, według której lekarze służby medycyny pracy, spełniający dodatkowe wymagania kwalifikacyjne, określone w art. 229 § 8 pkt 4 k.p. są właściwi do wydawania orzeczeń, stwierdzających że pracownik jest niezdolny do zatrudnienia w warunkach szczególnych na stanowiskach wskazanych w art. 7 pkt 3 ustawy o emeryturach pomostowych.

Wszystko to pozwala na wyrażenie stanowiska, że zaświadczenie o niezdolności do pracy w warunkach szczególnych wydane pracownikowi, ubiegającemu się o emeryturę pomostową przez lekarza przeprowadzającego

badanie profilaktyczne, jako nie mające charakteru orzeczenia lekarza specjalisty medycyny pracy, nie ma mocy prawnej (art. 7 pkt 3 ustawy o emeryturach pomostowych).

Powyższa wykładnia gramatyczna, nie może budzić wątpliwości, gdy się dodatkowo przypomni – w ślad za ukształtowanym orzecznictwem, że przepisy regulujące system zabezpieczenia społecznego, ze względu na swoją istotę i konstrukcję podlegają wykładni ścisłej, stąd nie powinno się do nich stosować wykładni celowościowej, funkcjonalnej lub aksjologicznej w opozycji do wykładni językowej, jeżeli prowadzi ona do niewątpliwych rezultatów interpretacyjnych (por. np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 maja 2014 r., I UK 400/11, LEX nr 1224678 i orzecznictwo w nim cytowane).

Tym się kierując orzeczono jak w sentencji po myśli art. 398¹⁴ k.p.c.

kc